

AKTUÁLNÍ VÝZVY MODERNÍ STATISTIKY

Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.

Vrchní ředitel sekce makroekonomických statistik

Přednáška pro absolventy VŠE, 26.11.2014

Obsah prezentace

- Moderní statistika a adekváční problém
- Globalizace a její odraz ve statistice
- Národní účty a jejich revize
- Změny v sociální statistice
- ČSÚ a jeho postavení
- Statistika v Evropské unii
- Mezinárodní spolupráce
- Spolupráce s akademickou sférou

Co je moderní oficiální statistika?

- Ucelený komplex služeb sběru, produkce a diseminace,
- financovaná z veřejných prostředků,
- poskytovaná v nejširším veřejném zájmu,
- slouží pro podporu rozhodovacích procesů, výzkumu a diskusí na všech úrovních,
- v národním i mezinárodním měřítku.

Moderní statistika a adekvační problém

▪ Principy moderní statistiky

Cílem je zajištění kvality a důvěryhodnosti evropských dat (Kodex evropské statistiky), profesionální nezávislost, ochrana důvěrnosti, spolehlivosti dat, jejich přesnosti, včasnosti, ...

▪ Komunikace s partnery a vazba na akademické prostředí

Statistická služba je odborná záležitost

▪ Adekvace

Adekvace = jak statisticky měřit (= odhadovat) ekonomické a sociální jevy.

I přes rozvoj výpočetní techniky, registrů apod. obecný problém zůstává stejný. Jde o permanentní „dobíhání ujíždějícího vlaku“.

Dobrym příkladem je inflace. Ekonomické vymezení x statistické měření, index spotřebitelských cen (měsíční frekvence, reprezentanti, váhy, ...).

Globalizace a její odraz ve statistice (1)

- **Globalizovaný svět závisí na informacích.**
 - Podstatné informace je stále náročnější získat (filtrovat)
- **Uživatelé statistických informací jsou studenti, akademici, manažeři (absolventi VŠE).**
 - Často pracují se stejnými informacemi různě (akademik/vědecký pracovník, manažer, ...)
- **Hrubý domácí produkt (o čem vypovídá):**
 - Produkt (měří pouze produktivní činnost)
 - Domácí (na ekonomickém území státu)
 - Hrubý (bez odpočtu opotřebení fixního kapitálu)
 - Vypovídá o životní úrovni? Ne, resp. pouze částečně.
 - Vypovídá o ekonomice? Ano, ale nejen o její tržní části.

Globalizace a její odraz ve statistice (2)

- Nové jevy v ekonomice, výrazný nárůst významu „intelektuálních aktiv“
- Reakce ekonomů a statistiků, nový standard – **SNA 2008**
- **ESA 2010** – evropská modifikace
- Implementace standardů v EU harmonizována
 - **1.10.2014** implementace ESA 2010 v NÚ a EDP
 - **15.12.2014** regionální účty
 - **31.12.2014** tabulky input-output

Jaké jsou změny?

Změny v ekonomické statistice

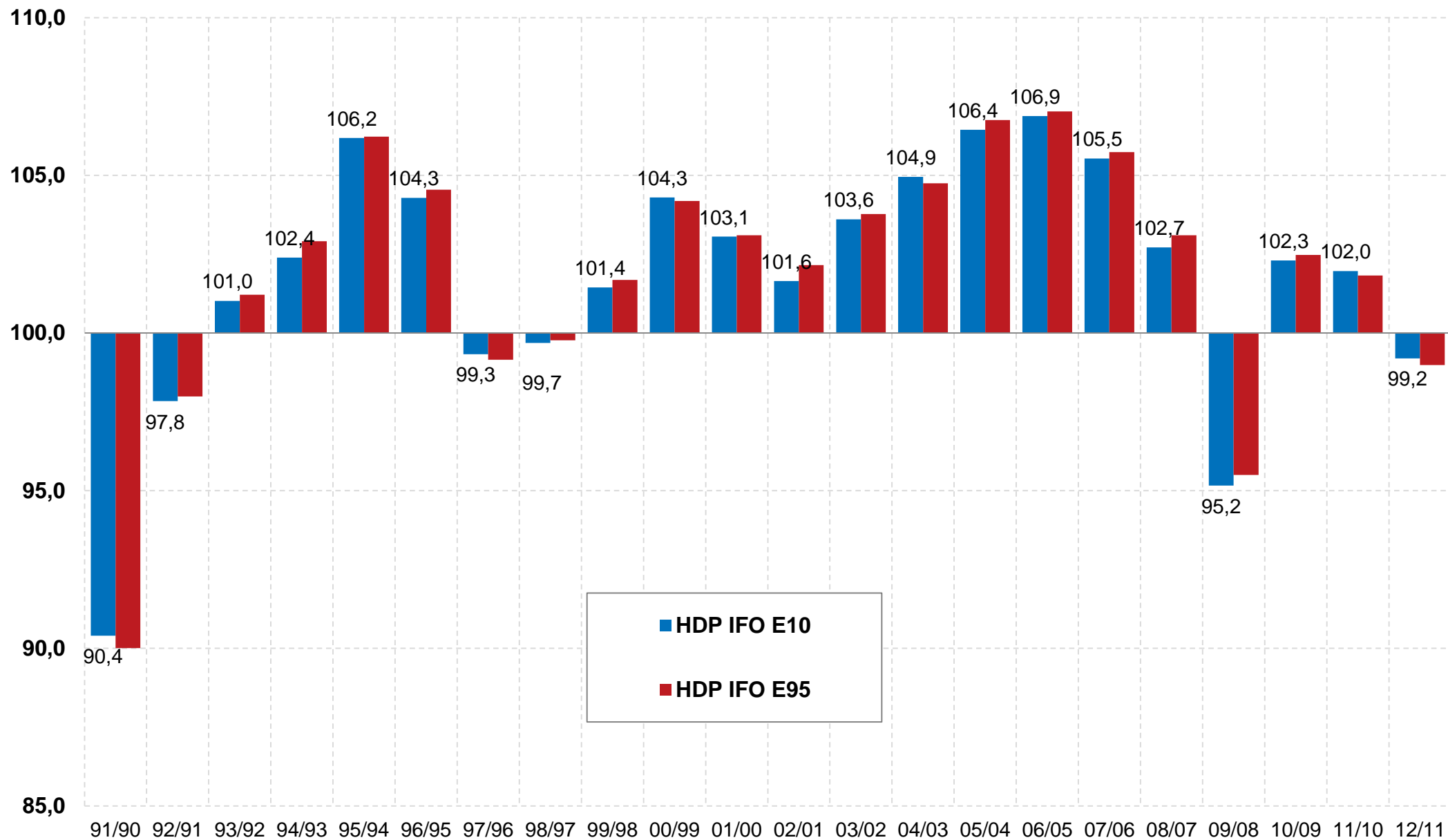
- Velké změny v oblasti národních účtů, implementace nového standardu ESA 2010 a rostoucí význam EDP statistiky
- Změny od 1.10.2014 znamenají do značné míry přepis historie, např. dochází k nárůstu HDP o cca 5 %. Trendy se výrazně nemění.
- Mění se i pohled na sektorovou strukturu ekonomiky, důraz je kladen na finanční instituce.
- Statisticy obvykle spojí revize standardu se změnami metodiky i dalšími vylepšeními, např. v ČR pro rok 2010 došlo k nárůstu HDP vlivem změny metodiky o 3,2 %, u ostatních změn o 1,1 %, celkem o 4,3 %.
- Informace o změnách viz níže:

Změny HDP

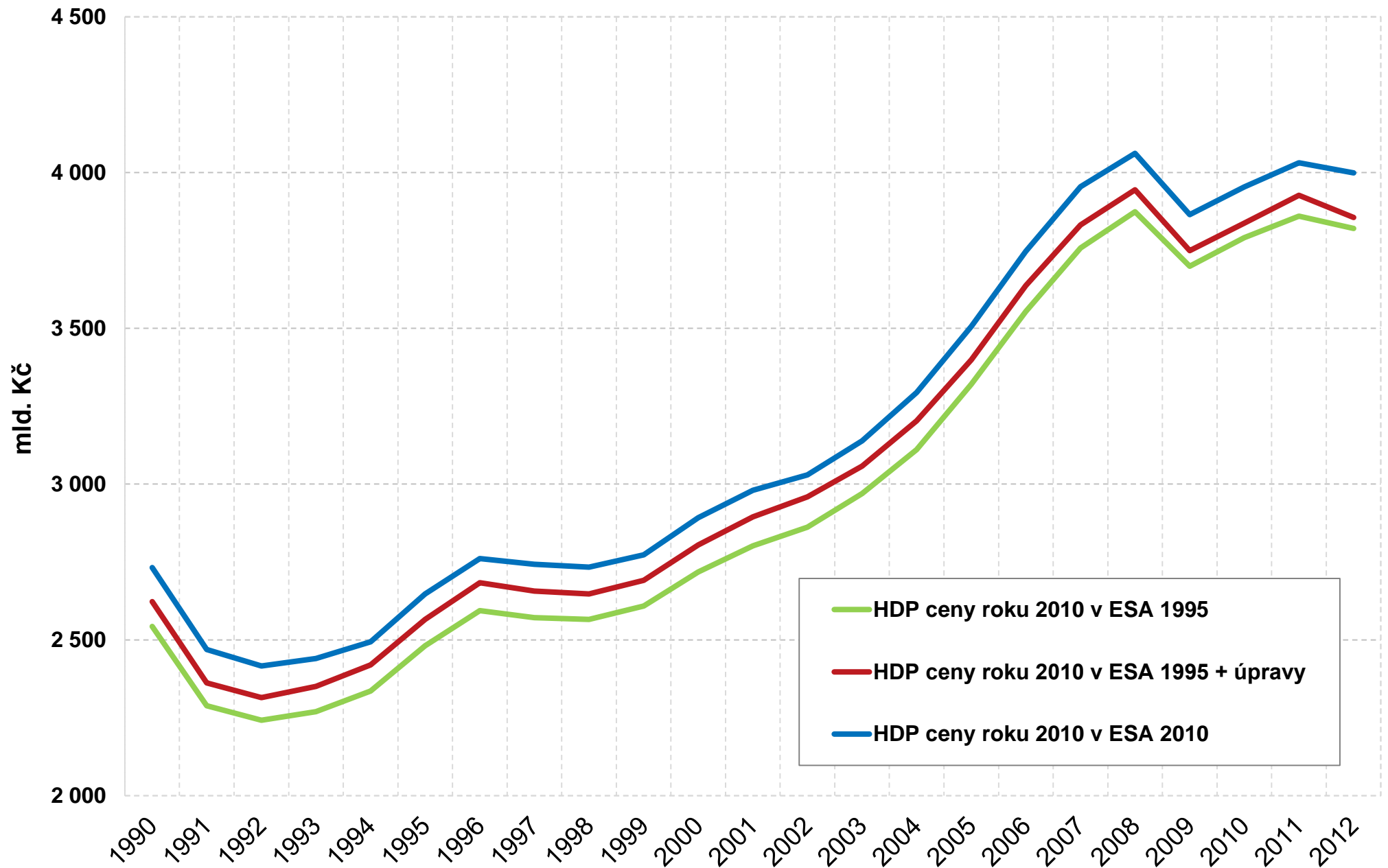
(běžné ceny), rok 2010

Změny	mld. Kč	%
Hrubý domácí produkt	162,8	4,3
z toho:		
Vlivem implementace ESA 2010	120,9	3,2
kapitalizace výdajů na výzkum a vývoj	45,3	1,2
kapitalizace vojenských výdajů	5,2	0,1
kapitalizace drobného majetku	62,6	1,7
neživotní pojištění	7,5	0,2
ostatní	0,3	0,0
Vlivem změny zdrojů a metod	41,9	1,1
služby bydlení	41,0	1,1
ostatní	0,9	0,0

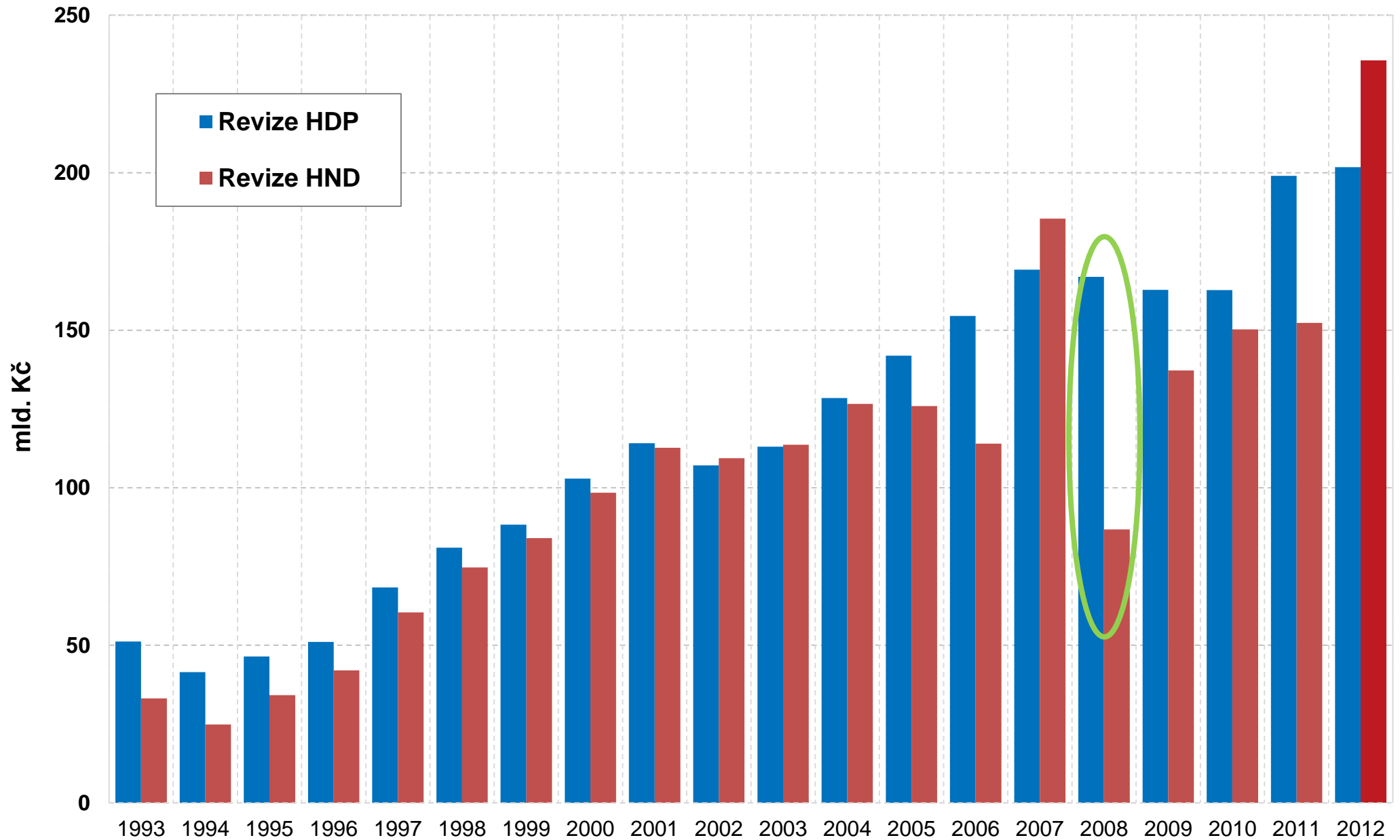
HDP IFO



HDP (ceny roku 2010)



Rozdíl revize HDP, HND (běžné ceny)



Změny v sociální statistice

- Na odborném poli zažívá sociální statistika již posledních pár let svou renesanci
- Jde především o informace o životní úrovni obyvatelstva (velmi moderní statistika SILC) a problematika materiální deprivace
- Zaměstnanost a nezaměstnanost (výběrové zjišťování pracovních sil)
- Trvalý význam demografické statistiky (diskuse o udržitelnosti důchodového systému)

Hlavní slabinou sociální statistiky je doposud její nízká provázanost. Na celoevropské úrovni nyní dochází ke snahám o její větší propojení. Velkou neznámou je zjišťování majetku obyvatelstva. Pro hodnocení chudoby se zatím používá pouze příjmová chudoba (60 % mediánu ekvivalizovaného příjmu připadajícího na spotřební jednotku).

Český statistický úřad (1)

Státní instituce vykonávající státní statistickou službu dle zákona č. 89/1995 Sb., státní i resortní statistika

- V jeho čele stojí předseda (nyní předsedkyně prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc., od 1.10.2010)
- Milníky:
 - **1919** – založen státní statistický úřad
 - **2002** – katastrofální povodně, zničení ČSÚ a jeho knihovny

Český statistický úřad (2)

- Hlavní autoritou statistické služby
- Koordinační role
- Metodická role
- Úzká spolupráce s akademickou sférou a s Českou statistickou společností
- Publikace: tiskové zprávy (RI), ročenky, informační služby
- Časopisy: Statistika, Demografie, Statistika a My
- Velmi aktivní mezinárodní spolupráce (viz níže) na poli ESSC, technické asistence, regionální spolupráce.

Český statistický úřad (3) – organizační struktura

▪ **Struktura:**

- předseda
- 2 pozice místopředsedů
- 4 sekce s 16 odbory
- 10 obslužných odborů

▪ **Základní úlohy ústředí:**

- koncepční činnost
- metodická činnost
- statistické registry
- centrální zpracování
- diseminace

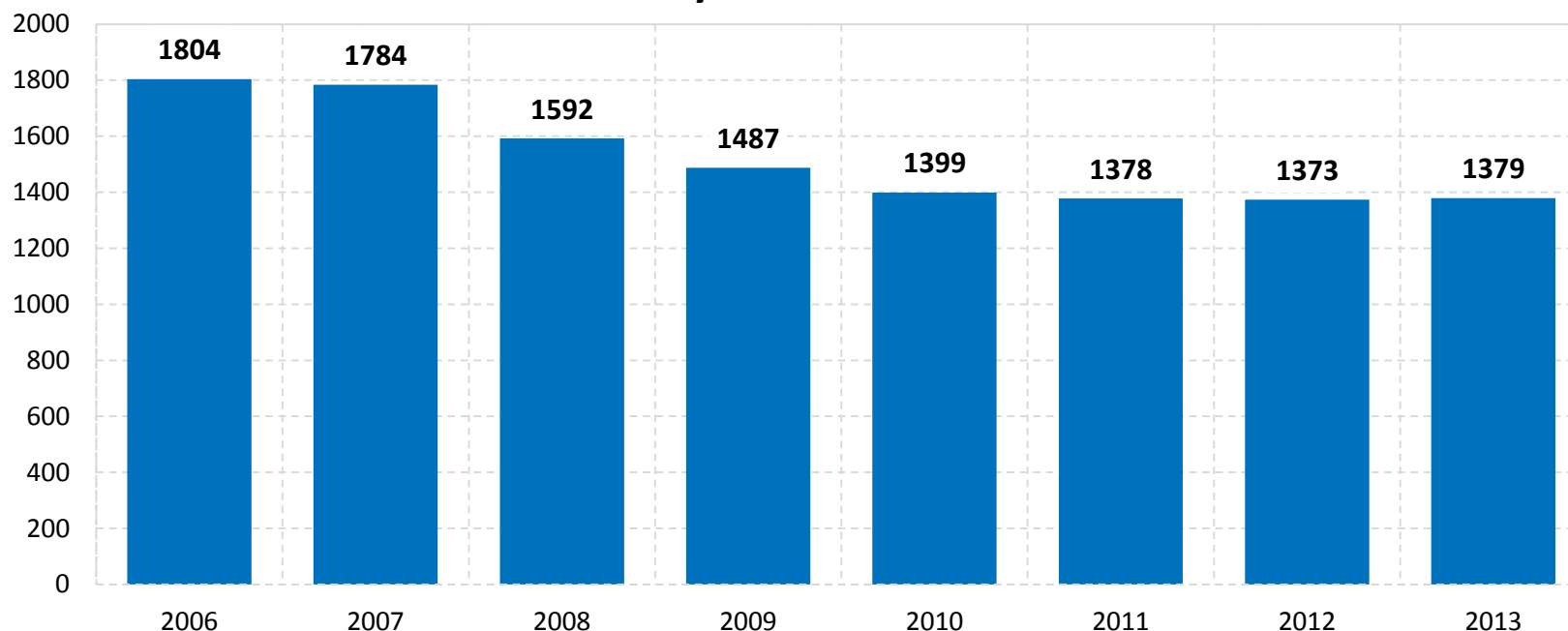
Dnes má cca 1400 zaměstnanců ve 14 krajích, cca 50 % jich je v Praze v ústředí (Skalka).



Český statistický úřad (4) – lidské zdroje

- Rozpočet < 1mld. Kč
- Průměrný věk zaměstnanců: 47,7 let
- Zaměstnanci s VŠ: 50 % (90,7 % management)
- Průměrný plat: cca 32 tis. Kč (2013)
- Podíl žen: 76,4 %

Počty zaměstnanců



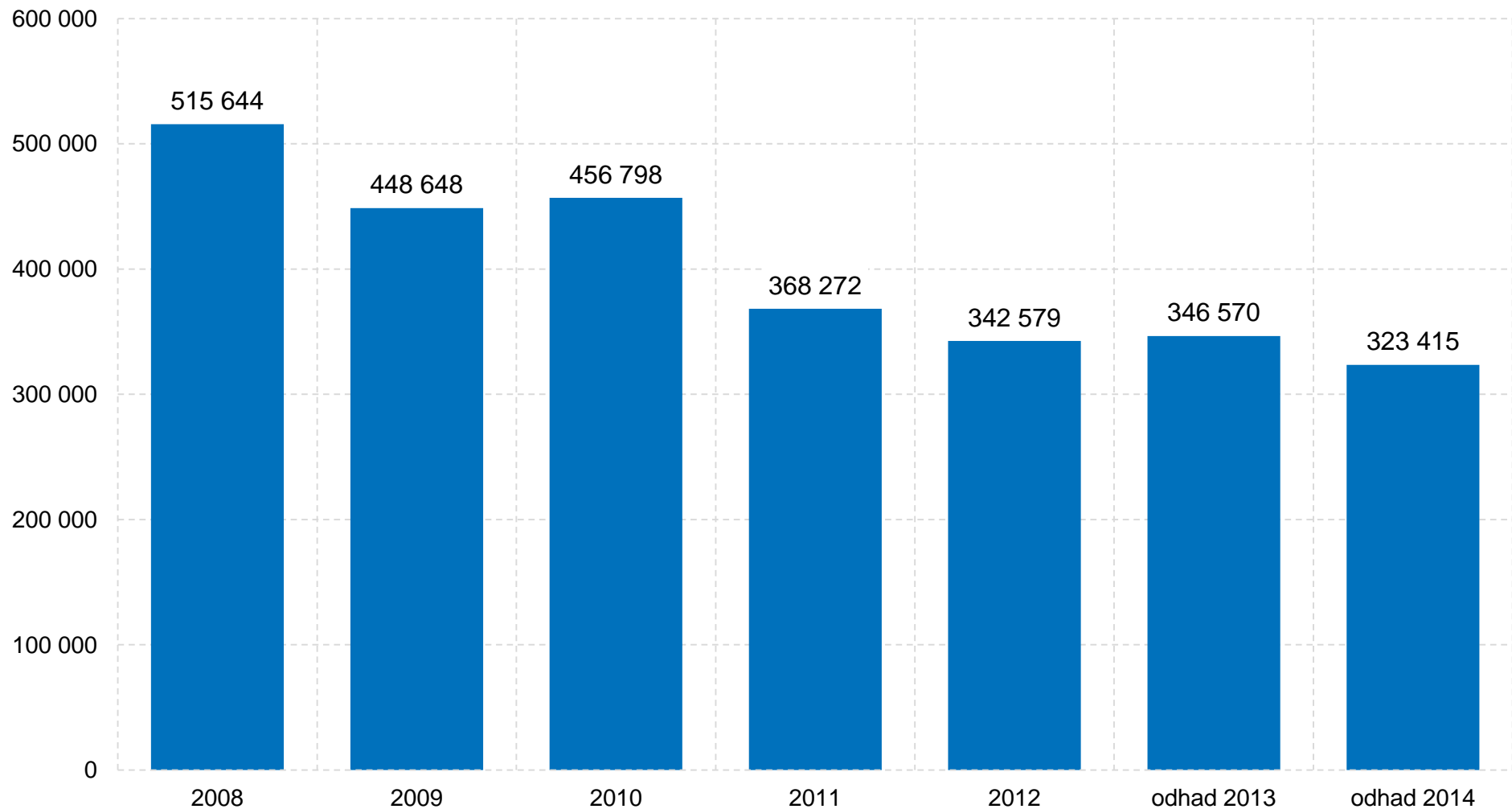
Český statistický úřad (5) – strategické cíle

- Maximalizace přínosů a komfortu uživatelů
- Optimalizace zátěže s ohledem na kvalitu výstupů
- Inovace statistického systému a posílení efektivnosti a produktivity
- Zlepšování obrazu ČSÚ u veřejnosti
- Udržení a vylepšení prestiže ČSÚ v mezinárodní oblasti
- Trvalá motivace zaměstnanců ČSÚ

Český statistický úřad (6) – Střednědobé priority (2020)

- Podpora eGovernmentu a využívání administrativních dat
- Přesun statistik z resortů na ČSÚ
- Aktivní účast na budování registrů
- Unifikace technického a technologického zázemí pro sběr, zpracování, uložení a publikování údajů
- Příprava strategie pro SLDB 2021
- Průběžný monitoring statistických šetření

Český statistický úřad (7) – Administrativní zátěž (počet zjišťování)



Výzvy moderní statistiky: protichůdné tendence

globalizace, hodnotové řetězce, vliv multinationals

VS

regionalizace, kohezní politika, příhraniční spolupráce

administrativní zdroje, propojení dat, redukce zátěže, big data

VS

ochrana soukromí, obavy z „velkého bratra“

evidence-based decision-making, růst požadavků na data

VS

permanentní redukce rozpočtů, redukce výběrů a statistik

Evropský statistický systém

- Eurostat (direktoriát Komise) a instituce členských zemí
- ESS se řídí tzv. evropským statistickým zákonem z roku 2009 (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009)
- Jádrem ESS tvoří Výbor pro Evropský statistický systém, kde jsou zastoupeni představitelé Eurostatu (včetně jeho generálního ředitele) a předsedové národních statistických úřadů členských států a zemí ESVO
- Evropská poradní komise pro dohled nad statistikou (ESGAB)
 - Úkolem této poradní komise je především vyhodnocovat dodržování Kodexu evropské statistiky
- *Klady:* Přehledná, koordinovaná, jasná a transparentní statistika zemí EU i EU agregátů
- *Zápory:* Nejasné dělení rolí, Eurostat, ECB (paralelní systémy), role národních států, „dialogové mise Eurostatu“...

Mezinárodní spolupráce

- Moderní statistiku nelze provádět izolovaně. Bez účinné mezinárodní spolupráce nelze ničeho dosáhnout.
- Mezinárodní spolupráce v případě ČSÚ měla tyto fáze:
 1. Transformace statistického úřadu po roce 1990, příjem know-how do ČR
 2. Dokončení přijetí evropského práva před vstupem do EU, příjem know-how do ČR
 3. Aktivní mezinárodní spolupráce na poli Eurostatu
 - a. účast a hlasování na jednáních
 - b. účast a organizace tzv. task force
 4. Technické asistence zemím pro přijetí evropského práva nebo zlepšení statistiky a přiblížení standardům v EU (Turecko, Egypt, Ukrajina, Tádžikistán, Ázerbájdžán, Kazachstán, Makedonie, ...)

Spolupráce s akademickou sférou

- Oficiální statistika nemůže existovat bez odborných znalostí, které si ovšem musí zaměstnanci neustále obnovovat a doplňovat.
- Pozice ČSÚ v této oblasti není špatná, na druhou stranu není ani ideální. Zaměstnanci by měli být především vzdělaní v kvantitativních (ideálně statistických) a ekonomických oborech.
- Situace některých úřadů i v zemích EU je velmi špatná. Statistické úřady nepatří obvykle mezi priority státního rozpočtu.
- ČSÚ velmi aktivně spolupracuje s akademickou sférou:
 - Nábor pracovníků
 - Doktorské studium a výuka na VŠ
 - Doplňující statistické studium
 - Metodické audity expertů především z akademické sféry
 - Vzájemná podpora
- Statistiku musí dělat lidé nezávislí a kvalifikovaní.



Děkuji za pozornost

Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.

e-mail: jaroslav.sixta@czso.cz

tel.: 274 054 253